

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., a Mgr. Michaely Bejčkové v právní věci žalobkyně: **Bc. T. Č.**, zast. Mgr. Filipem Lederem, advokátem se sídlem Opletalova 1284/37, Praha 1, proti žalovanému: **Krajský úřad Jihomoravského kraje**, se sídlem Žerotínovo nám. 3/5, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 12. 2014, č. j. JMK 127103/2014, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 22. 4. 2015, č. j. 31 A 24/2015 – 33,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 22. 4. 2015, č. j. 31 A 24/2015 – 33, **se zrušuje a věc se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Podanou kasační stížností se žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“), domáhá zrušení v záhlaví uvedeného usnesení Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“), kterým bylo zastaveno řízení o žalobě z důvodu nezaplacení soudního poplatku.

[2] Usnesení o zastavení řízení bylo zástupci stěžovatelky doručeno dne 23. 4. 2015, téhož dne byl soudní poplatek uhrazen osobně na podatelně krajského soudu. Tento zaplacený soudní poplatek krajský soud vrátil stěžovateli usnesením ze dne 30. 4. 2015, č. j. 31 A 24/2015 – 37, v němž konstatoval, že usnesení o zastavení řízení nabylo právní moci dne 23. 4. 2015 v 8:08:57 hodin, tudíž uhrazení soudního poplatku o více než sedm hodin později bylo opožděné. Judikatura Nejvyššího správního soudu, a to zejména rozsudek ze dne 17. 4. 2008, č. j. 5 Afs 1/2007 – 172 (publ. pod č. 2328/2011 Sb. NSS), v němž soud vyslovil, že *Rozhodnutí soudu ve věci správního soudnictví nabyvá právní moci (§ 54 odst. 5 a § 55 odst. 5 s. ř. s.) dnem, kdy bylo doručeno účastníkům, a to uplynutím*

posledního okamžiku tohoto dne., není na posuzovaný případ přiléhavá. Rozsudek byl totiž vydán před účinností zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů (dále jen „zákon č. 300/2008 Sb.“), přičemž v době, kdy bylo doručováno prostřednictvím „klasické“ poštovní přepravy, nemohl být určen jednoznačný okamžik doručení dle hodin či dokonce minut a sekund. V nynějším případě je však zcela objektivně zjiřitelné, kdy bylo rozhodnutí účastníkům doručeno, tudíž kdy bylo řízení pravomocně ukončeno.

II. Obsah kasační stížnosti

[3] Stěžovatelka brojí proti usnesení krajského soudu kasační stížností z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), které specifikovala v doplnění kasační stížnosti.

[4] V první řadě je přesvědčena, že usnesení o zastavení řízení nabyvá právní moci, pokud je doručeno účastníkům řízení. Ustanovení § 54 odst. 5 s. ř. s. (*rozsudek, který byl doručen účastníkům, je v právní moci*), je nutno vyložit tak, že doručení rozhodnutí účastníkům řízení je předpokladem nabytí právní moci, nikoli však jeho přesným časovým určením. Tvrdí, že soudní poplatek zaplatila dříve, než usnesení o zastavení řízení nabylo právní moci, a to kolkovými známkami na podatelně soudu dne 23. 4. 2015. Doplnila, že dle jejího názoru se na posuzovaný případ užije soudem vyloučený rozsudek Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. 5 Afs 1/2007 a upozornila, že rozhodovací praxe soudů zůstala shodná i po přijetí zákona č. 300/2008 Sb. Judikatura Nejvyššího správního soudu (a shodně i soudu Ústavního) dospívá i v případě doručování do datových schránek ke konstantnímu závěru, že posledním dnem, kdy lze soudní poplatek uhradit ve smyslu § 9 odst. 7 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), je den, kdy bylo usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku doručeno, bez ohledu na časový údaj.

[5] Dále odkázala na nález Ústavního soudu ze dne 10. 1. 2001, sp. zn. II. ÚS 377/2000, ze kterého plyne, že výzvu k zaplacení soudního poplatku je třeba doručit nejen právnímu zástupci účastníka řízení, ale i účastníkovi samému. V posuzovaném případě byla výzva k zaplacení soudního poplatku doručena pouze zástupci, tedy byla doručena vadně. Neslnění vadně doručené výzvy nemohlo mít za následek zastavení řízení, a to ani kdyby stěžovatelka soudní poplatek neuhradila vůbec. Soudní poplatek byl tedy uhrazen, nadto řádně a včas, navzdory tomu, že výzva k jeho zaplacení nebyla nikdy řádně doručena. Nebyly tak dokonce splněny ani podmínky pro samotné vydání napadeného usnesení, tj. pro zastavení řízení.

[6] Pro případ, že by Nejvyšší správní soud přes uvedenou argumentaci dospěl k závěru, že stěžovatelka uhradila soudní poplatek opožděně, požádala ve smyslu § 40 odst. 5 s. ř. s. o prominutí zmeškání lhůty k provedení úkonu – zaplacení soudního poplatku.

[7] S ohledem na výše uvedené navrhuje, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadené usnesení krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[8] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

pokračování

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[9] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatelka je zastoupena advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Poté přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[10] Na úvod nutno upozornit, že kasační stížnost proti usnesení krajského soudu, jímž bylo zastaveno řízení, lze podat výlučně z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. V takové kasační stížnosti je stěžovatel povinen především vylicit důvody, pro něž se domnívá, že rozhodnutí soudu o zastavení řízení je nezákonné, případně zmatečné či nepřezkoumatelné pro vadu řízení před soudem, která měla nebo mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí. V rámci kasačního důvodu dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. lze tedy uplatnit důvody dle písm. a), c) a d) téhož zákonného ustanovení, kasační důvody dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. jsou však považovány ve vztahu k důvodům podle písmen a), c) a d) za speciální (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2004, č. j. 3 Azs 43/2003 – 48, a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 – 98, publ. pod č. 625/2005 Sb. NSS). Jelikož důvody uplatněné v kasační stížnosti lze podřadit pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., zdejší soud je oprávněn kasační námitky přezkoumat.

[11] Problematika soudních poplatků je upravena v zákoně o soudních poplatcích. Poplatníkem soudního poplatku ve věcech správního soudnictví je ten, kdo podal žalobu nebo jiný návrh, kterým se zahajuje řízení [§ 2 odst. 2 písm. a) zákona o soudních poplatcích]. Podle § 4 odst. 1 písm. a) téhož zákona vzniká poplatková povinnost za toto řízení již podáním žaloby. Pokud nebyl soudní poplatek splatný podáním návrhu na zahájení řízení zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí, čímž jej upozorní, aby tuto svou povinnost dodatečně splnil. Po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví, o čemž účastníka ve výzvě poučuje. Zákon o soudních poplatcích v § 9 odst. 7 však dává účastníkovi možnost zvrátit zastavení řízení ve věcech správního řízení pro nezaplacení soudního poplatku tím, že soudní poplatek zaplatí dříve, než usnesení o zastavení řízení nabude právní moci.

[12] Judikaturou Nejvyššího správního soudu bylo vymezeno, že rozhodnutí soudu ve věci správního soudnictví nabývá právní moci (§ 54 odst. 5 a § 55 odst. 5 s. ř. s.) dnem, kdy bylo doručeno účastníkům, a to uplynutím posledního okamžiku tohoto dne (viz rozsudek ve věci sp. zn. 5 Afs 1/2007). Účastník může včas zaplatit soudní poplatek dříve, než usnesení (o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku) nabylo právní moci (§ 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích), i tehdy, učiní-li tak v den, kdy usnesení nabylo právní moci.

[13] Přestože byl uvedený rozsudek vydán před nabytím účinnosti zákona č. 300/2008 Sb., jak správně konstatoval krajský soud, neznamená to, že by se stal nepoužitelným.

Naopak Nejvyšší správní soud ve svých rozhodnutích dovodil, že myšlenka vymezená v uvedeném rozsudku je relevantní i za současné právní úpravy. Přestože tedy v době doručování do datových schránek lze objektivně zjistit přesný čas doručení písemnosti (s přesností na minuty i sekundy), zůstala účastníkům řízení zachována možnost uhradit soudní poplatek ještě v den, kdy jim bylo doručeno usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku. Ani v nynější věci nemá Nejvyšší správní soud důvod se od této konstantní judikatury odchylovat a v podrobnostech na ni proto odkazuje – viz například rozsudky ze dne 9. 7. 2015, č. j. 4 As 135/2015 – 19, ze dne 2. 8. 2013, č. j. 4 As 83/2013 – 12, ze dne 26. 7. 2013, č. j. 5 Aps 6/2013 – 11, či ze dne 1. 3. 2013, č. j. 9 Afs 9/2013 – 30, nebo i rozsudky uvedené v doplnění kasační stížnosti ze dne 22. 8. 2013, č. j. 1 As 52/2013 – 23, a ze dne 22. 10. 2013, č. j. 2 Afs 81/2013 – 9. Obdobně lze odkázat i na judikaturu Ústavního soudu (například náleze ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 2/07, publ. pod č. N 193/47 SbNU 539, či ze dne 7. 2. 2013, sp. zn. III. ÚS 2736/12).

[14] Pro úplnost kasační soud uvádí, že ve věci je podstatné, jakým způsobem byl soudní poplatek v poslední možný den uhrazen. Stěžovatelka jej uhradila osobně na podatelně krajského soudu kolkovými známkami, tudíž byl soudní poplatek připsán na účet soudu ještě tohoto dne. Takový postup je v souladu s citovanou judikaturou. Naopak nedostatečné by bylo, kdyby v den, kdy jí bylo doručeno usnesení o zastavení řízení, zadala příkaz k provedení platby v bance či například zaslala kolkové známky prostřednictvím držitele poštovní licence tak, že by úhrada soudního poplatku nemohla být na účtu krajského soudu v poslední možný den zaznamenána (k tomu viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2014, č. j. 8 Afs 162/2014 – 22). S ohledem na to byl soudní poplatek zaplacen ve lhůtě a krajský soud proto měl usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku zrušit a pokračovat dál v řízení.

[15] Zákon o soudních poplatcích v § 9 odst. 7 sice stanoví, že *usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku zruší soud, který usnesení vydal*, avšak toto ustanovení je v případech, kdy se jedná o usnesení krajských soudů, třeba vykládat tak, že i Nejvyšší správní soud má pravomoc rušit nezákonné usnesení krajských soudů o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku. K tomu např. rozsudek ze dne 22. 10. 2008, č. j. 1 As 31/2008 – 41, či rozsudky ze dne 17. 7. 2008, č. j. 9 Afs 53/2008 – 37 a č. j. 9 Afs 54/2008 – 37, které soud v obou případech odůvodnil tak, že *[p]okud by v posuzovaném případě Nejvyšší správní soud ponechal v platnosti přezkoumávané usnesení krajského soudu o zastavení řízení, dopustil by se v intencích shora nastíněných ústavněprávních hledisek chybné interpretace dotčeného ustanovení zákona o soudních poplatcích* (Nejvyšší správní soud zde odkazuje na judikaturu Ústavního soudu zakazující přepjatý formalismus). Proto soud rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku.

[16] Ke druhé kasační námitce, tj. že výzva k zaplacení soudního poplatku měla být doručena nejen zástupci stěžovatelky, ale rovněž jí samotné, odkazuje soud na svou konstantní judikaturu a zejména na rozsudek rozšířeného senátu ze dne 22. 7. 2005, č. j. 2 Afs 187/2004 – 69 (publ. pod č. 726/2005 Sb. NSS), v němž je tato otázka řešena. Podle této judikatury není zaplacení soudního poplatku úkonem, který má osobně vykonat účastník řízení. Jakkoliv povinnost zaplatit soudní poplatek plyne z procesního postavení účastníka řízení, který činí úkon podléhající poplatku, a musí být proto uložena přímo účastníku řízení, ze žádného ustanovení zákona o soudních poplatcích, ani ze s. ř. s.,

pokračování

neplyne, že by byl poplatník povinen zaplatit soudní poplatek osobně. Jedná se o typicky zastupitelné jednání, při jehož výkonu nedostatek osobního prvku jednajícího nezpůsobuje neplatnost či neúčinnost tohoto jednání. Je-li účastník řízení zastoupen, výzva k zaplacení soudního poplatku se v souladu s § 42 odst. 2 s. ř. s. doručuje pouze jeho zástupci. Tímto postupem není omezen přístup účastníka řízení k soudu.

[17] Pouze v případě, že by advokát byl zmocněn pouze k podání žaloby, musela by být výzva k zaplacení soudního poplatku adresována žalobci (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 10. 2008, č. j. 7 Afs 91/2008 – 48). Z obsahu plné moci založené v soudním spise však vyplývá, že zástupce byl oprávněn zastupovat stěžovatelku ve všech právních věcech, vykonávat veškeré úkony, přijímat doručované písemnosti, podávat návrhy a žádosti a brát je zpět, uzavírat smíry a narovnání, uznávat uplatněné nároky a vzdávat se jich apod.

[18] Nález Ústavního soudu, ze kterého bylo citováno v doplnění kasační stížnosti, na projednávanou věc nedopadá, jelikož se vztahuje k období před nabytím účinnosti s. ř. s. K tomu viz rozsudek rozšířeného senátu ve věci sp. zn. 2 Afs 187/2004: *Obdobný právní názor Ústavní soud vyslovil i v dalších nálezech (např. II. ÚS 377/2000, sp. zn. I. ÚS 234/99, IV. ÚS 238/99, I. ÚS 558/99, II. ÚS 177/2000, II. ÚS 217/2000, II. ÚS 318/2000, IV. ÚS 48/01, IV. ÚS 292/01, IV. ÚS 647/02 a III. ÚS 715/02); nosným důvodem těchto rozhodnutí však nebyl názor Ústavního soudu, že zaplacení soudního poplatku je natolik nezastupitelným úkonem, aby jej mohl ve smyslu § 49 odst. 1 o. s. ř. vykonat jen účastník osobně, ale že proti rozhodnutí o zastavení řízení, které je důsledkem nezaplacení soudního poplatku, nebylo možné v rámci tehdejší úpravy správního soudnictví podat žádný opravný prostředek a rozdílnost právní úpravy civilního a správního soudnictví tak měla dopad do základních práv účastníků řízení.*

[19] Vzhledem k uvedenému se soud nezabýval žádostí o prominutí zmeškání lhůty k provedení úkonu.

IV. Závěr a náklady řízení

[20] Z uvedených důvodů Nejvyšší správní soud v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil rozhodnutí krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V souladu s ustanovením § 110 odst. 4 s. ř. s. je krajský soud vázán právním názorem uvedeným v tomto rozhodnutí.

[21] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí, jak je stanoveno v § 110 odst. 3 s. ř. s.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. července 2015

JUDr. Radan Malík
předseda senátu

